Štvrtok 7. októbra 2021

P9_TA(2021)0418

Prípad Paula Rusesabaginu v Rwande

Uznesenie Európskeho parlamentu zo 7. októbra 2021 o prípade Paula Rusesabaginu v Rwande (2021/2906(RSP))

(2022/C 132/15)

Európsky parlament,

— so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o Rwande, najmä na uznesenie z 11. februára 2021 o Rwande: prípad Paula Rusesabaginu ([1]),

— so zreteľom na Všeobecnú deklaráciu ľudských práv,

— so zreteľom na Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach, ktorý Rwanda ratifikovala v roku 1975,

— so zreteľom na Africkú chartu ľudských práv a práv národov,

— so zreteľom na zásady a usmernenia týkajúce sa práva na spravodlivý proces a právnu pomoc v Afrike,

— so zreteľom na Dohovor OSN proti mučeniu a inému krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu,

— so zreteľom na Štandardné minimálne pravidlá OSN pre zaobchádzanie s väzňami (pravidlá Nelsona Mandelu) revidované v roku 2015,

— so zreteľom na deklaráciu z Kampaly o väzenských podmienkach v Afrike,

— so zreteľom na správu pracovnej skupiny Rady pre ľudské práva OSN pre všeobecné pravidelné preskúmanie o Rwande z 25. marca 2021,

— so zreteľom na vyhlásenia medzinárodného spoločenstva, v ktorých tiež belgická vláda, ministerstvo zahraničných vecí USA a vláda Spojeného kráľovstva odmietli nezrovnalosti a odsúdili absenciu spravodlivých súdnych procesov v Rwande,

— so zreteľom na vyhlásenia Európskej federácie advokátov, Centra pre ľudské práva Americkej advokátskej komory a viacerých etablovaných organizácií pre ľudské práva,

— so zreteľom na Dohodu z Cotonou,

— so zreteľom na ústavu Rwandy,

— so zreteľom nástroje OSN a Africkú komisiu pre ľudské práva a práva národov,

— so zreteľom na Viedenský dohovor o konzulárnych stykoch z roku 1963,

— so zreteľom na článok 144 ods. 5 a článok 132 ods. 4 rokovacieho poriadku,

A. keďže po zatknutí 31. augusta 2020 v Kigali Komora pre medzinárodnú a cezhraničnú trestnú činnosť Najvyššieho súdu v Rwande 29. septembra 2021 na 25 rokov odňatia slobody odsúdila obhajcu ľudských práv, belgického občana s trvalým pobytom v USA Paula Rusesabaginu; keďže proti Paulovi Rusesabaginovi bolo vznesených deväť obvinení súvisiacich s terorizmom a bola označený ako trestne zodpovedný za aktivity prisudzované rwandskému hnutiu za demokratickú zmenu/Národnému oslobodzovaciemu frontu (MRCD-FLN), koalícii opozičných politických strán a jej vojenského krídla;

([1]) Prijaté texty, P9_TA(2021)0055.

B. keďže zatknutie Paula Rusesabaginu v auguste 2020 bolo svojvoľné, pod falošnými zámienkami a jeho súčasťou bol nezákonný presun do Rwandy, nedobrovoľné zmiznutie a zadržiavanie v izolácii; keďže na jeho osobu nebol vydaný zatykač v súlade s požiadavkami článku 37 rwandského trestného poriadku z roku 2019 a až do svojho odsúdenia mu neboli doručené žiadne obvinenia, čo je v rozpore s článkom 68 rwandského trestného poriadku; keďže Paul Rusesabagina pri viacerých príležitostiach verejne vyhlásil, že sa do svojej domoviny nemôže vrátiť zo strachu z pomsty;

C. keďže minister spravodlivosti Rwandy Johnston Busingye priznal úlohu, ktorú v nedobrovoľnom zmiznutí a odovzdaní Paula Rusabaginu v auguste 2020 zohrala jeho vláda zaplatením za let na jeho za letecký prevoz a porušením práva Paula Rusabaginu na spravodlivý proces; keďže 10. marca 2021 súd rozhodol, že odovzdanie Paula Rusesabaginu je legálne a že unesený nebol;

D. keďže v čase vynesenia rozsudku boli oznámené ďalšie dôkazy, ktoré neboli predložené počas procesu a súviseli s obvinením, že Paul Rusesabagina obstarával finančné prostriedky pre ozbrojenú skupinu FLN; keďže niektoré z uvedených dôkazov boli odvodené od vyhlásení, že vyjadrenia pána Rusesabaginu boli vynútené a že ich vyslovil bez právneho zástupcu;

E. keďže tím právnikov Paula Rusabaginu, ktorý ho pôvodne zastupoval, si on sám nevybral a keďže právnikom podľa vlastného výberu, ku ktorým nakoniec získal prístup v apríli 2021, bolo v stretnutí s ním zabránené, čo je v rozpore s článkom 68 rwandského trestného poriadku;

F. keďže zdravotný stav Paula Rusabaginu, ktorý prekonal rakovinu a má kardiovaskulárne problémy, vo väzbe bol označený ako veľmi znepokojivý, keďže podľa svojich právnikov zmeškal dva onkologické skríningy a väzenské orgány mu odopreli prístup k liekom na predpis, ktorý mu vystavil jeho belgický lekár, čo spôsobilo psychické a fyzické ťažkosti v rozpore s článkami 12 a 14 rwandskej ústavy o práve na život, práve na fyzickú integritu a o ochrane pred neľudským alebo ponižujúcim zaobchádzaním;

G. keďže rwandské orgány v septembri 2020 neinformovali belgické orgány o zatknutí Paula Rusabaginu v súlade so zásadou zakotvenou v medzinárodnom práve o konzulárnej pomoci; keďže rwandské nápravno-východné služby (RCS) získali prístup ku komunikácii a právnym dokumentom, ktoré si vymieňali Paul Rusesabagina a jeho právnici; keďže belgická ministerka zahraničných vecí zaslala svojmu rwandskému kolegovi niekoľko verbálnych nót, v ktorých žiadala rešpektovanie práv Paula Rusesabaginu, ale rwandská vláda každú jej požiadavku odmietla;

H. keďže v júli 2021 bolo oznámené, že na potenciálne sledovanie viac ako 3 500 aktivistov, novinárov a politikov rwandské orgány používajú spyware Pegasus od NSO Group; keďže podľa forenznej analýzy telefónu Carine Kanimbovej, dcéry Paula Rusabaginu, bol tento spyware použitý na zavírenie aj jej telefónu; keďže rwandské orgány toto popreli;

I. keďže Rwanda je signatárom Dohody z Cotonou, v ktorej sa stanovuje, že dodržiavanie ľudských práv je základným prvkom spolupráce medzi EÚ a Organizáciou afrických, karibských a tichomorských štátov; keďže posilňovanie právneho štátu a ľudských práv predstavuje hlavné prioritné oblasti plánovania EÚ v súvislosti s Rwandou;

J. keďže druhé stretnutie ministrov Africkej únie a EÚ sa uskutoční 25. a 26. októbra 2021 v Kigali;

1. pripomína rwandskej vláde jej povinnosť zaručovať základné práva vrátane prístupu k spravodlivosti a práva na spravodlivý proces, ako sa ustanovuje v Africkej charte ľudských práv a práv národov a ďalších medzinárodných a regionálnych nástrojoch v oblasti ľudských práv, napríklad v Dohode z Cotonou, a najmä v jej článkoch 8 a 96;

2. zdôrazňuje, že Rwanda je povinná ručiť za nezávislosť svojho súdnictva a potvrdiť ju celou svojou ústavou a zákonmi, keďže povinnosťou všetkých vládnych a iných inštitúcií je rešpektovať a dodržiavať nezávislosť súdnictva;

Štvrtok 7. októbra 2021

3. pripomína, že vydanie akéhokoľvek podozrivého do inej krajiny by sa malo uskutočniť len na základe vydávacieho konania pod nezávislým dohľadom, aby bola zaručená zákonnosť žiadosti o vydanie, a uistiť sa, že právo podozrivého na spravodlivé súdne konanie je v žiadajúcej krajine plne zaručené;

4. dôrazne preto odsudzuje nezákonné zatknutie, zadržiavanie a odsúdenie Paula Rusesabaginu, ktoré sú porušením medzinárodného a rwandského práva; domnieva sa, že prípad Paula Rusesabaginu je exemplárnym prípadom porušovania ľudských práv v Rwande, a vyjadruje pochybnosť o spravodlivosti rozsudku, keďže údajne neboli poskytnuté záruky spravodlivého procesu v súlade s najlepšími medzinárodnými postupmi zastúpenia, právom na vypočutie a prezumpciou neviny;

5. žiada okamžité prepustenie Paula Rusesabaginu z humanitárnych dôvodov a jeho repatriáciu bez ohľadu na jeho vinu alebo nevinu; žiada, aby delegácia EÚ v Rwande a diplomatické zastupiteľstvá členských štátov túto požiadavku dôrazne vyjadrili vo svojej komunikácii s rwandskými orgánmi;

6. vyzýva rwandskú vládu, aby za každých okolností zaručila fyzickú integritu a psychickú pohodu Paula Rusesabaginu a umožnila mu užívať jeho obvyklé lieky; trvá na tom, že rwandská vláda musí rešpektovať právo belgickej vlády poskytovať konzulárnu pomoc Paulovi Rusesabaginovi na zabezpečenie jeho zdravia a riadneho prístupu k obhajobe;

7. vyjadruje poľutovanie nad celkovou situáciou v oblasti ľudských práv v Rwande, a najmä nad cieleným prenasledovaním kritických hlasov; odsudzuje politicky motivované súdne procesy a prenasledovanie politických oponentov; naliehavo vyzýva rwandské orgány, aby zabezpečili rozdelenie moci, najmä nezávislosť súdnictva;

8. vyzýva Európsku službu pre vonkajšiu činnosť, Komisiu a osobitného zástupcu EÚ pre ľudské práva, aby s cieľom zabezpečiť dodržiavanie bilaterálnych a medzinárodných záväzkov krajiny posilnili dialóg o ľudských právach s Rwandou na najvyššej úrovni v rámci článku 8 Dohody z Cotonou; zdôrazňuje, že v rámci medzinárodných rozvojových aktivít v Rwande treba oveľa väčší dôraz klásť na ľudské práva, zásadu právneho štátu a transparentnú a vnímavú správu verejných vecí;

9. žiada Komisiu, aby kriticky prehodnotila podporu EÚ pre rwandskú vládu a štátne inštitúcie s cieľom zabezpečiť jej plné presadzovanie ľudských práv bez negatívnych následkov pre slobodu prejavu a združovania, politický pluralizmus, dodržiavanie zásad právneho štátu a nezávislú občiansku spoločnosť;

10. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie Rade, Komisii, podpredsedovi Komisie/vysokému predstaviteľovi Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, osobitnému zástupcovi EÚ pre ľudské práva, prezidentovi Rwandskej republiky, predsedovi rwandského parlamentu a Africkej únii a jej inštitúciám.